National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 02.09.1927, page 5

מן, לוריא ושאר המלמדים וחסר - רק יעקבי שהוא רגיל מכבר ללבת רגלי... על הכל יותרו הפועלים לא בשבילם הלילה אלא בשביל „סולל בונה", הכ־שרת הישוב, קהלת ציון, המשביר ושאר המוסדות המוצלחים שלהם באר־ין... כראיה בגמרא הקדושה במסכת יבמות: „כל אחד אומר: „אותי גזל —כיני גזלה ביניהם ומ מ ס ת ל ק".

* *

ואת זה לעמת זה עשה אלהים. בשעה שאני קורא בעתונים על ותורו של אורלהרוב על ההנוך, בשעה זו עו־מדים וחוגגים את הנחת אבן -הפנה של הגמנסיה העברית בירושלם.

רצו, כנראה, לעשות סעודה בפ־ני עצמם ולהעמיד, כמו שאומרים, „חופה שקטה" בצינעה ובמנין של יהודים שם ברחב־ה, והנה הביא ה„ריח" את עזמיה, שעבר במקרה ונת־גלה הסוד.

כשחזרתי בדרכי וה„חבריא" שתתה „לחיים" מקאדום האדום הזה שנק־רא גזוז, קפץ לפני אחד החלוצים וכוס מלאה בידו ואמר: „יגש־נא ה' עזמות ויהיה לו הומר!" ולא ידע הצ־עיר כי בשעה שלא אגש יהיה לי יותר הומר ולא ידע אילי, ולא אולי אלא בודאי, כי עזמות זה — למה לבחוד? — היה מחמיצים הראשונים - של הגמנסיה העברית בירושלם ומאמרי אז ב„האור": „שלשה עשר (תלמידים) מי יודע?" — הלא יוכיח! ומכל הכ־נופיא הזו, ה„גיסים" והמחותנים והמ־חותנות כישני הצדדים שהשתתפו בש־מחת מצות זו ראיתי רק אחת, אלמנתו של המנוח ה ו ל ב י ץ, מחמורים הראשונים שקם והציע אז, שהמורים ולמדו בלא קבלת שכר במשך חצי שנה.

מי יגלה עפר מעינינו ויראה מי הם יורשיו בקריאה והנחת ה מ ג־ ל ה של הגמנסיה העברית?

* *

הוא־יל וכך - - אספר לכם מעש־ה נאה, אניקדוטה יפה אבל אמתית, מע־שה ב...פ פ ט צ'.

הכל יודעים כי א„י שלנו היא מבורכת. בכל מיני מחלה וכל מרעין בישין וכל בר בי רב דחד יומא, ואי־פילו דחצי יומא יודע מה זאת „פפ־טצ'", ולא יפלא איפוא אם ועדת המומחים לרפואה מאמריקה התעניגה בה כל כך ובכל מקום שהיו עוברים בארצנו היו שואלים אך ורק על דבר אחד, על ה„פפטצ'".

כשהגיעו המומחים ל מ ת ו ר ה, נתכנסו עמם חברי הועד של המושבה לישיבה כדי לשוחח קצת על המצב והמשכיל שבחבורת האכרים לבש לכבוד היום את ענביתו, שהיא מוכנה ומזומנת אצלו רק לכבוד אור־חים גדולים או לכבוד מומו פרנס..

פתח הפרופיסור האמריקאי בש־אלתו הידועה ואמר בלשונו:

— „וועלל!" מה בדבר פ פ־ ט צ'?

הביטו האכרים זה בפני זה כמ־שתאים וחזקו שבחבורה נענע בראשו ובשפתיו לאות שלילה ואמר:

— לא!... הוא לא חיה אצלנו!

נשתומם גם הפרופיסור מאד וש־אל בתמיהה גדולה:

— מה? לא חיה אצלכם פפטצ'י אף פעם?.. הנה עברתי בכל הסביבה שלכם, בכפר גלעדי ובתל חי ושם היה פפטצ'..

— בודאי! -- ענה הכהן הזקן בתרעומת — כל הפרופיסורים וכל ה„גדולים" באים רק אל ה ק ב ו ר צ ו ת... ההנהלה הציונית שולחת אור־תם שמה.. ורק אנחנו ה„אלטע קאלא־ניסטען" (האכרים הראשונים) לא זכינו לראות את הפרופיסור פפטצ'י שלכם!

— איזה פרופיסור? — צעק הד"ר ו., לץ חגין מאמריקה —פפטצ', זד לא פרופיסור..

— כן, כן, ידעתי — חטף המש־כיל שבחבורה, יהודי קצר קופה ששו־בה זרקה בזקנו הקצר — הן זהו פופ־טצ'י (אופטשו), שחבר את הספר „יערות פולין"... ראיתי את הספר אצל בני הקטן.. היה אצלנו, כמדומני, איזה מין סופר שכזה, אבל מי יכול לזכור את שמותיהם?...

ולא יכול עוד הד"ר המומחה האמ־מריקאי להתאפק והתחיל צועק:

— לא פרופיסור ולא סופר אלא מחלה אחרת.. זהו „מין מגפה שקורין לה: ר ו ם ר ט א צ'י! השמע־תם?!.. זוהי אינפלואינצה!

— א — א — א? ה„פ'לנ־צה?" — אמר הזקן השלישי בעל־הכרם בניגון — חלא תאמר ככה! צעק איפוא „פנטלוניס!"... „פילנצה"! הן זוהי פשוט ק ד ח ח? זה יש לנו ב„ה אפילו, בכים.. והם אומרים: פיפיטאצ'י, נו, נו!...

זה היה כמובן, ל פ נ י ה־ צאתו הידועה של ד"ר צלציון בבית־העם ע"א הפפטצי.

* *

ומכיון שאנו מדברים במומחים אמריקאים ובנסיעותיהם בארץ נזכר־תי גם במקום ישראל.

כשיצאה הועדה הראשונה של המומחים להקלאות לסייר את ארצנו תחת ראשותם של פרופיסור אדמס וחבריו הבא אותם קפלנסקי בראש וראשונה, כמובן, לטקוה ישראל.

עברו המומחים את כל ביה"כ החקלאי לארכו ולרחבו ולא שבעו עי־ניהם מראות את כל הנסים והנפלאות. התענינו מאד בבית הנכאת החקלאי הנפלא שבאולמי ביה"ס, נכנסו לדיר־ העופות, שאין דומתו כמעט בארץ, השכימו לכרמים לראות אם פרחה הג־פן, טעמו קצת מן היקב ועלו אל הגרן, נכנסו לפרדס ויצאו בשלום כר' עקי־בא בשעתו, עברו בארוח וברפתות וגם לפני שני ה„קוליירים" בעלי הקרנים ויצאו גם מהם בשלום, בקצור נשתו־ממו על מעשה ידי תלמידינו מאחב"י מבני הגולה ומילידי הארץ ויצאו משם בהלל והודות למנהל החביב ולחבר המורים ונפרדו מעמם בחבה ורעות.

ולמחרתו, כשהופיעה בעתונים ההודעה הרשמית של מלון־יוון (Communiqué בלע"ז) ע"א בקורס הראשון של המומחים ביהודה הזכירו, כמובן, את כל „הקבוצות" של החלוצים והחלוצות ומרב התפע־לות שבהן לגמרי את — מ ק ו ה י ש ר א ל. אלא, שזוהי לא הפעם הראשונה... אעפ"י שהקולוניל קיש בעצמו הצהיר בפרוש ואמר כי הרוצה למשך תיירים ואורחים חשובים לא"י יובילם למקום ישראל. ולא עוד אלא, שגם המומחה הידוע ד"ר פרנקל בכ־בודו ובעצמו, הפליג בשבחם ואמר כי הדרך לביסוסה של א"י היא להרבות „מקואות" כשרות כאלה בישראל ובלא שיעור..

והמומחה הגדול פרופיסור עזמות מחו אומר? — שלו היו לנו עוד נקו־דות כאלו בארצנו, שהן בבחינת חי הנושא את עצמו, לא היינו זקוקים לכל המומחים והיינו יכולים לוותר על כל המשלחות והקומיסיות ואפילו — אל אחטא בלשוני! — על כל הקונג־רסים שלנו!

* *

ומסתמא חכיתם, רבותי, בשבוע העבר ומחכים הנכם אולי גם עכשיו, שאספר לכם בהרחבה את פרטי המע־שה הידוע של השומר הערבי בעירנו? אבל, לא! באלף ארוכה, יקירי. זאת לא יעשה ר' עזמות לא חלילה מפני א־זה דבר, אלא פשוט מפני כבוד הבריות וביחוד מפני כבוד תלמידותי הגדולות עם הקטנות והמרובות הקור־אות אותי לתאבון — כן הרבינה!

ואולם זאת יכול אני להגיד לכם בגלוי כי כלם שם בביה"ס מתביישים, כלם מאדימים ומסמיקים מרוב בו־שה וכלם מאשימים זא"ז ומבקשים לגולל את האחריה זה על זה: המצריים טוענים ואומרים כי זה אינו מצרי אלא —ברברי והערבים מוצאים כי הוא דו־קא מיוצאי מצרים; אחב"י מאשימים את כל בני דודנו, בנחוג, והאנגלים מראים באצבע על ה„ניטיבס", כלו־מר על כלנו..

ואולם ר' עזמות אינו מאשים אלא את ממשלתנו הרוממה, שאנו חיים עדין ב„ה כאן עפ"י החק ה ת ו ר ק י ועפ"י „מנהגיו" בארץ...

בינתים — ועולם במנהגו נוהג: הבחור הצעיר נשכח כמת מלב והבחור הנאה יושב בחדר־גדיא ומחכה לפסק־דין שלו, למנין שנים בודאי, וג„כ עפ„י החק התורקי!..

* *

ובינתים היה רעש גדול בשבוע הזה בעיר העתיקה.

מה קרה? — ביום ג' בערב, באשמורת הראשונה, נשמע פתאום קול פצצה איומה: „בום! בום!" על יד הכתל־המערבי, שהטיל אימתה ופ־חד על כל העיר לרבות על אחב"י, שקפצו ממטותיהם בתחתונים, במחי־לה, ורצו כלם בהולים ודהופים, ופניהם צהובים ישר לכותל המערבי... האחרו־נים היו, כמובן השוטרים שנזדרזו וב־או ל א ח ר המעשה, חפשו, בדקו בכל החורים והסדקים ו ל א מצאו כלום — „כלטה יוק!".

והמעשה הנורא הזה נתן, כמובן, לדמיונם של אהב"י מקום להתגדר בו והתחילו מיד עפים גזומאות וספורי־בדים ובבא מעשיות בנוסחאות שו־נות, מעין סובנות הלגרפית בעל פה, ונחלקו הדעות: חד אמר, למשל, כי הכתל המערבי נתפוצץ כלו! (לא לחנם „בכה הכתל" בדמעות שליש לפ־ני שבועות אחדים..). בעלי־הסבראה מצ־או כי ירו הציוניסטים לכבוד פתיחת הקונגרס בבזל באותה שעה. וחכמים אומרים כי זוהי פשוט מתנה, שהכינו בני דודינו לאחב"י עוד למשמרת הרא־שונה בר"ח אלול בלכתם אל הקברות על הר הזיתים..

ולסוף מה עשה הקב"ה? וכל הענין הזה לא שוא ושקר חלילה, לא קונגרס ולא הכתל המערבי ואף לא ר"ח אלול אלא — „קצת אחרת". לסוף נתברר כי זהו מין קטטה ומחלקת בין שתי משפחות מיוחסות מבני דודנו בעיר העתיקה, שהם בני צרה זו לזו ומדיינים כל ימיהם בבית המשפט, ועכשיו למדו ב"ה את המלאכה הנקיה והמפוצצת הזו לשם נקמה גרידא, מהמקולקלים שבהם אשר במערב...

הוא אשר אמרתי: אש ביניהם, שמן מיניהם ושלום על ישראל!

* * *

ואם תרצו, רבותי, ללמד ולדעת כיצד מפרסמים מודעות ושלטים בעב־רית וביחוד כיצד מתרגמים אצלנו סר־טים משפת לועז לשפתנו חלאומית, תעברו עמי פעם ברחובות ירושלם ביחוד ברחוב יפו ותחזינה עיניכם „נסים ונפלאות" ותקבלו חנם אין כסף שיעור שלם בהלכות דקדוק וסגנון לשון הקדש שלנו בירושלם.

הנה, למשל, הלכתי לראי־נע „ציון" כדי לראות את תמונת „מיזרבל" של ויקטור הוגו (טתם תמונות נהד־רות ומפורסמות — בראי נע „ציון!") והאמת אגיד לכם, רבותי, כי לא נהני־תי כ"כ מגבורי הסרט ז'רולו'ן ופנטין כמו מגבור הלשונות, עברית וצרפתית, בתרגומיו של סגל־ירושלם. ויכול אני להבטיח לכם שכל התרגומים של ה„־קוקים" (הלואי רבש"ע שיקשקש וי־קשקש לנו לארך־ימים!) הם כאין וכ־אפס ממש כקליפת השום בנגד מה שראו עיני באותו לילה ובאותו מקום.

וכדי לזכות את הרבים, הנני נו־תן לכם בזה רק „פנינים" אחדות, לדו־גמה, כדי שתאורנה גם עיניכם ותט־עמו מיערת הדבש חזו:

אחד מגבורי המחזה אשר בסרט אומר לחברו בצרפתית בזו הלשון:

Dis moi leur addresse et je te recompenserai

ומצד שמאל בא תרגום אונקלוס בהאי לישנא: הגד נא לי ה י כ ם הם גרים א ז אני א ע נ י ק לך על ז א ת...

חבל ידידי המתרגם, שאיננו יוד־עים „היכם" אתה גר „אז" גם אנחנו „נעניק" לך „על זאת", כלומר על הת־רגומים המסוגלים שלך בירושלם ובתל אביב.

ואם מעט לכם זה, הרי עוד „פני־נה" אחת קטנה ומזהירה: באחד המקומות שבמחזה הצרפתי הנ"ל כתו־בה מלה אחת צרפתית Remarques בלומר: הערות ונקודה. ואם תרצו לדעת את פירושה האמתי של מלה זו אל תחפשו במלוני אלמאליח או אח־רים אלא בתרגומו המוצלח של ת"א: „דבורים", כלומר דבורים בעלמא ותו לא!

מסתמא יסלח לי המתרגם על „הערתי" זו ועל ה„דבורים" האלה..

* * *

ואוהב אני תמיד לקרא את המר־דעות והדיקלמות בעירנו לא חלילה מפאת תכנם הריק אלא פשוט מפני השגיאות שאני מוצא בהם ומלקטם מימש כצמוקים על החלה של שבת־קדש.

רצה מנהלו החדוש של מספירו לעשות ריקלמה לסיגרות שלהם, מה עשה? — הלך ופרסם מודעות של אור חשמלי וסיגנון בפנסים וכתב את הפסוק מן התנ"ך: ויסמין י ש מ ד לבב אנוש. ושואל ר' עזמות: ל„שמחה (שמחה בלע"ז) מה זו עו־שה?

והנה נתקלו עיני במודעה חדשה של איזה ראי־נע חדש ובה כתוב בש־לש הלשונות הרשמיות:

Burried Alife

ולצדו בעברית:

הקבור בחיים.

כנראה, שרצה המודיע לאמר: הקבור חי או בעודנו חי, ולא דייק מי הוא „הקבור בחיים"? אם שפתנו העב־רית או איזה מאות פינטים?...

והעיקר, שזוהי „לגנדה" יהודית, אם תרצו הרי זו אגדה ואם לא תרצו הרי זו ליגנדה.

אגב, נפגש בי יהודי אחד שראה על אהת החנויות של ספרים את המו־דעה באותיות גדולות: מ כ י ר ה ז ו ל ה ושאל אותי בתמימות: — „ישנם ספרים של א מ י ל זולה ומדוע איפוא כתוב מ כ י ר ה זולה, כלום יש גם סופרת ששמה מכירה"?

* * *

והואיל ואנו מדברים בספרות וב־סופרים נימא מילתא גם במועדון הסופרים והאמנים שהכריזו פתאום על פתיחתו בעירנו.

הבעל־דבר בעצמו ספר לי כי כבר שברו דירה ברחוב „אבינו־מלכנו" ובקרוב יזומנו כל האמנים, הסופרים והמוזיקליים שבעירנו ויהיה בגימטר־יא: אמם ספרותי ואמנותי גם יחד.

העירותי לו לבעל־האמם שלי כי בעברית אין אומרים: מוזיקליים אלא נגינתיים וע"כ חושש אני מאד לגי־מטריא אחרת: אמנים סופרים ונגי־נתיים — אמון ספרותי, ממש כמו אצל הסופרים שלנו בת„א, והתפטרותי של ביאליק והמרכז והקונדסים שב„כ־תובים"— יוכיחו לכידי!...

* * *

וכדי לסיים בכי טוב רוצה אני לבשר לכם בשורה טובה כי הגיע לעי־רנו ידידנו ממחלקת־העתיקות ובני־דודנו קבלוהו ב„ברוך־הבא" גדול.

בכלל הולך מצבנו בארץ ושוב, ול־פי דברי העתונים יהיו לנו לא רק מיל־יונים אלא ב י ל י ו נ י ם וטריל־יונים מים־המלח, ולע"ע יש לנו רק ה ז ב ל, אשלג בלע"ז. . .

קפלנסקי לא ישוב!" —כך מודיע העתון ההגון היום. הזוכרים אתם, רבו־תי, את רמזי ונבואותי שם ב„אקדמת" של שבועות? צריך להאמין לדברי—

עזמות

National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 02.09.1927, page 6

מבעד למסוה

(שעורים בהתגלות)

ועכשיו, רבותי, שלא נסעתי באני־תי לקונגרס ונשארתי עמ־כם כאן, רו־צה א נ י לספר עמכם ולשוחח קצת על ה נ ס י ע ו ת שלה לקונגרס, כמו שאומרים ברוסיה: „נשוחה על יי„ש„. אם יש מעט משקה או אין — לאו דוקא, אבל נעים לדבר על המשקה, ומדברים ומט־עימים את המלה „וודקה" הטעמה מיו־חדת, כאילו היא לפני המדברים על השלחן, בבקבוק ובכוס. ונעים לדבר גם על ה„נסיעות„, כאילו היינו גם אנחנו נוסעים יחד עם צירינו ב„קבין־דלוקס" באניה על חשבון הקהל כידוע..

ורוצה אני לספר לכם, תלמידים חשובים ותלמידות נכבדות, לא סתם בבא־כעשות אלא דברי אמת, אעפ„י שבער האמת לוקיון ומכש„כ בער אמת מא„י... כמו שאמר לי בש־בוע זה אחד ה„קנאקערס" (בנ„ון) שב־מלון יוז: „יותר מדי אמת אתה כיס־פר, ר' עזמות!„ וספרתי לו אני את המעשה, הידוע בליצן התורקי נאסר־אלדין חוג„ה, שהיה לו יחיד סגי־נהור אשר צעק תמיד לכל חבריו שחייבין בני־אדם להגיד תמיד רק את האמת. פעם בא אליו נאסר־אלדין ואמר לו: „אתה עור!" ונזדעזע הסומא מרב צער.

— והלא צויתנו, אמר נאסר־אל־דין, להגיד את ה א מ ת?

— כן, ענה הסומא, אבל זוהי יו־תר מדי אמת!

ותלמידי הזקן מיקודי ירושלם עו־לים בשבוע זה ברחוב יפו ואומר: הגד־נא לי רבי עזמות! איככה יודע אתה מה שאני מספר עם אשתי בבי־תי? פותח אני את חעתון בליל שבת קדש והנה, א־הא! כל מה שאמרתי לה במשך השבוע על גדולינו וה„משפ־פחה" שלהם, כל זה יש בעזמות! וב־כלל, מוציא אתה תמיד את המלים מתוך פי...

בקצור, אחרי הקדמה ארוכה זו יכול אני לגשת כבר אל עצם הענין, כלומר אל המעשה בנסיעה אחת וב־ש ע ו ן ז ה ב.

הכל יודעים את הד"ר..: פקיד גבוה ובעל ע נ ף חשוב בקרן־הקימת, שהוא אדם כשר וישר, תמים דרך ומנושאי כליו של הרצל, מסור בכל רמ„ח אבריו לרעיונו ולעבודתו, מחבר גדול בעניני הוצאות־הדרך ואינו יכול לסבל עולות של אחרים וביחוד של המנהל הגרמני בעני„ני „נסי־עות„ ובזבוזי כספים של העם. הכל יודעים וגם רעיתו הכבודה יודעת ונשבעת שבעלה, למשל, אינו נוסע אלא במחלקה ה ש ל י ש י ת כדי לקמץ את הפרוטות הבאות מכספי העם ומזיעתו לתוך הקופסאות של הקרן הקימת, כידוע.

אלא, שבזמן האחרון אירע מע־שה והפקיד החשוב דנן נסע ברכבת בארצנו בשליחותה של הקה„ק ובהיר־נסיעתו אבד מטנו שעון הזהב. מיד נכנס במכתב להנהלת הרכבת וקבל ממנה תשובה תכופה כי שעון הזהב נמצא במקום שבתו ברכבת (גם זה אחד משבעת הפלאים בא„י!) ודוקא במחלקה ה„ר א ש ו נ ה, וכי הוא עומד לפקודתו.

מילא, הכל יודעים ולית מאן דפ־ליג שהד"ר... נוסע אך ורק במחלקה ה ש ל י ש י ת, ואולם השאלה היא רק זאת: האיך בא השעון למחלקה הראשונה? וכי יש לו רגלים? כנראה, כי שקר אין לו רגלים אבל שעון יש לו רגלים ומכל שכן שעון זהב ומכל־שכן שעון של פקיד לאומי ומסור מק־רן הקימת לישראל..

אגב, את המעשה הזה גלו לי בסודי סודות וגזרו עלי — למען השם! — שלא אגלה לאחרים וע„כ גוזרני עליכם גזרת רבי, שלא תספרו גם אתם לאחרים!...

* *

ואלו „נסיעות" שהייבים להכריז עליהן ברבים, כמו שעשה פטרושקא מת„א ב„היינט" מורשו' מספר פק„ח וספר לכל באי עולם את העובדות דלקמן:

לפני ירחים מספר (בערב מתן־תורה) עמד קהל רב וצפוף על חוף הים ביפו והכה לאניה הבאה מקוש־טא. ביניהם היו אנשים אמידים שחכי לבני משפחותיהם הקרובים: נשיהם, ילדיהם והוריהם, והעיקר הוא שכמעט כל הנוסעים הגיעו במחלקה השלישית. לעמת זה הגיעו יחד עמהם שני מנ־היגי הפועלים וסוציאליסטים גדולים, טברסקי וקפלן, שחזרו מישיבות העזר הפועל בחו„ל ונסעו, במובן, על חשבון הקהל, וזו כמעט היחידים שנסעו במחלקה הראשונה. הם היו היורדים הראשונים (מחמת שונסעי כתה א' יורדים תחלה) ותוכלו לשער, אומר פטרושקה, איזה רושם עשה הדבר על הקהל. לא לחנם קראו אחריהם מלא: „קרן היסוד געלדער!„ (כספי קרן־היסוד!).

ואת המעשה הנסופר להלן בקש דוקא הד„ר ש. ריזנבוים (מי שה־ה מ„ינטסר בליטא) לספר בקהל עם מח־מת „שבדידה היה עובדא".

ד„ר ה. נסע עם רעיתו מאיטליה לא„י, באניתם נמצו גם שני בעלי־תעשיה ידועים וחשובים מת„א. וגם מזכיר קרן היסוד מר אליעזר ועוזרו. ההפרש באנ„ה האיטלקית בין מחלקה א' לב' ובין ב' לג, הוא גדול מאד, ומה היה? — שני בעלי התעשיה נסעו (בכספם) במחלקה השניה והארון המזכיר ונושא כליו נסעו לא בשניה ולא בראשונה אלא ב„קבינט־דלוקס" לעילא ולעילא מכל מחלקתא באניתא..

למדים אתם אולי, רבותי, מתוך דברי, שאני הנני יהודי שאינו יכול לסבל עולות של אחרים כמו אותו ה„די טש„ מקה„ק ושאני שייך חלילה לועד חפוש חטאים ברכבת ובאניות?

— אדרבה! אינו גורם אפילו את דברי ירושלמי, שהטיח דברים במאמ־רו כלפי אוסישקין שנסע לקנדה במח־לה ראשונה. הן הוא הכנים לנו מ ל י ו ן ד ו ל ר, רבותי, שהת־חייבו הציונים בהנהה לאסף במשך תשע שנים ועל סמך זה השיגו הלוואה של מאה אלף דולרים טבין ותקולין, במזומנים ולאלתר, לא „פלעדג'ים„ והד־בטחות ופתקאות של „לכשירחיב„ כמו בקרן היסוד, אלא „קעש" בלע„ז. ולו ה ה הדבר הלוי בי חייתי נותן לאו־פישקין לנסע לא רק במחלקה א' אלא שהייתי מעמיד לפקודתו קרון מיוחד מרופד ומקושט Wagon-lit

כדי ש־סע עם מיפחתו כמו שעשה חברו הגרמני, שהו„א ת„ה גדול ואינו יוצא יחידי לדרך בכל נסיעותיו הג־דולות, כנראה, מיפני הישש של הרהור עבירה.

וראו זה פלא! אל הקונגרס הי„ד בוינה, בשעה שהיה תקציב, כביכול, על סך 650000 פונט נסעו צירינו הק־טנים עם הגדולים במחלקה שלישית מפני שלא היתה רביעית, והשתא שי־רד התקציב ל450000, כלומר לשלש מאות וחמשים אלף פונט תקף אותם בולמוס הנס„עה דוקא במחלקה הרא־שונה! וכל כך למה? — כנראה, שיודעים ומרחים הם כי זהו חקונגרס האחרון לטיולים ולתענוגים בחו„ל וע„כ רוצים הם ליהנות הפעם, חטוף וסע! — (אריינכ'אפען בלע„ז).

* * *

ומזכיר לי דבר זה מעשה קטן ונאה, שספר לי יהודי אמריקאי.

שד„ר אחד מקרן היסוד באמריקה התפאר פעם לפני ידידיו כי עלה בידו להוציא מיהודי עשיר וקמצן חמשה ד ו ל ר י ם לקרן הסוד.

— רק חמשה דולרים? — שאלו כלם — מיהודי עשיר כזה?

— חכו, רבותי! — ענה להם השד„ר הלאומי — ושמעתם עד הסוף. כשעמד השד„ר בפתח הבית לצאת קרא אותו היהודי העשיר, נתן לו עוד עשרים דולר ואמר: יודע אנ־כי דרושים עוד ע ש ר י ם ד ו ל ר י ם כדי שיגיעו חמשת הדולרים החם שלמים לא„י..

* *

אדהכי והכי אספר לכם מעשה אחר לא בשד„ר סתם ולא בחמשה ועשרים דולר אלא ב„מלך השנוררים" שלנו ובש„ק של עשרים וחמשת אלף דולר.

מספרים — אני לא הייתי בשעת מעשה! — כי בשעת בקורו הראשון של ויצמן באמריקה הציע לפניו מרשל יאהודי עשיר ומיליונר גדול אחד מט־ורוג, שכיסו רחוק מלבו ומא„י שיש־תדל להוציא מאתו „איפותיקי" יפה לקרן היסוד.

ויצמן לא יתבקש הרבה וקבל את הזמנתו של היאהודי הלז. בשעה המ־יועדה הופיע בארמונו של המיליונר ואולם כתוך קבלת הפנים והנהדרה וכל ההכנות הגדולות והקשוטים והפרחים הבין בחכמתו כי הענין קרוב לבבוך ורחוק מכסף. ואולם מנחיגנו לא אבד נואש: לאחר הסעודה היפה והסיגרה העבה והשיחות הנאות נגש ו„צמן ישר לענין ודרש מאתו סכום מסוים לקרן היסוד. כשהתחיל בעל הבית מפקפק ומרטן בין שפתיו „קרן היאזאר?„ נפל ויצמן על המצאה ואמר לו:

— ישמע־נא, ארוני! אצלנו הי־הודים הם מחולקים לשנים: או שהם נותנים או שהם מקבלים... אם אינך נותן.. (ובשעת דבורו הוציא מכיסו פנקס השיקים והתחיל כותב) כמה רוצה כבודו? חמשה ועשרים אלף דולר?...

מובן מאליו, שויצמן ק ב ל מיד שיק על סך 25000 דולר לקרן־היסוד. איך כתוב שם בגמרא?—:

Se non'e vero, bene trovata

* * *

אבל זה אמת, אמת ויציב!

ת„תשבי קבל מקבוצת ציוני אר־סטרליה חמש מאות פונט לשם סדור ומשלח „קולקציה„ שלמה מתוצרת־הארץ.

קם ושלח לשולחיו מאוסטרליה:

א) ארגז מלא לבני „פליקס"

ב) 100 בקבוקי גזוז ומאתים מנות גלידה.

ג) 25 שקים מלא „נשר".

ד) ארגז מלא חצץ מבחה„ר של אלישר.

ציוני אוסטרליה שמחו ונהנו מאד ולאות שביעת רצונם החליטו פה אחד, שהציר הראשון מקרן היסוד או מקרן הקימת שיבא לקונגרס יקבל את כל ה„קולקציה" הנ„ל בראשו...

* * *

ובכן נמנו וגמרו שם בקונגרס, כפי הנדעת העתונים, שתהיה לנו אכ־סקוטיבה מ ע ו ר א ח ד וכפי ששמעתי פנו כבר בתלגרם לבית חח־רשת לעורות של לקקוביין בת„א וחו־לינו מאתו ע ו ר א ח ד מתוצרת הארץ, עור חזק כדי שתהיה לנו גם אכסקוטיבה חזקה...

ואולם „חכמות מן הצד„, רבותי, רואים אנו בעליל יבפועל ממש כי מן הישמים מסייעין לו לויצמן ובעזרת השי„ת ניצל מאסין תרכבת בשאמוני, הוא וזוגתו שהתיה, מסתמא ובבו שניהם ברכת הגומל אצל ה„מזרחי„ בבזל.

ו„צמן אמר בקונגרס האחרון בוי־נה כי הפוליטיקה הציונית תלויה בק־טסטרופה של מטלת הברזל, ז„א שאם חס ושלום תתפך הרכבת, כמו בשא־מוני, תתפך גם הציונות. נבא ולא ידע מה נבא. הנה כי כן, הקב„ה רוצה בויצמן, ניר־אויסט רוצה, המשלה ג„כ רוצה ורק ז'בוטינסקי ו„הצפון" ועוד אחרים אינם רוצים, אבל לך צעק „חי וקים". ז'בוטינסקי יגאם בוראי נאום יפה ונלחב בקונגרס וידבר על המש־שלה ועל ויצמן ועל „ננתקה„ אבל לא יהיה „על מקום„ ו„צמן..

* *

ומשבח אני את האמריקאים שלנו שהם יודעים לא רק להכשיר את צירהם הפסולים (כנראה, שפספורט אמריקאי מועיל לא רק ב„תורה„ אשר בירושלם אלא גם בחורבת ציון בבזל), אלא שהם גם מוכיחים להצעת מועמדים לאכסקוטיבה. וראיה לדבר שהציעו שלשה עורכי דין, סאקר, קיש ופריזלנד, Lawyers בלע„ז) כאלו מתכוננים כאן למשפטים, לפשעים והטאים? ואולי כדי לקיים את הפסוק בפרשת השבוע: שופטים תתן לך!

ואולם העו„ד הראשון והגדול אי־נו „טפש" כלל ואמר: לא! באלף־רבתי, מחמת שיודע הוא, שמי שיקבל מאה פונט במלון יוז תחיינה לו צרות בעד אלף פונט לא להדש אלא לשבוע, וזוכר אני היטב את דברי פרלשבסקי הזקן והפקח הזה, שאמר לי פעם בתל־אביב: לא טוב היות אדם פקיד ומ־שרת אצל עמך ישראל! מיד אחב„י באים ובודקים את רגלי זוגתך ובנותיך אם הן לובשות גרבי משי? או שהם מונים את מספר הפולים והשעועיות שבקדרתך על הכיריים!..

ולא צריך לייחס, רבותי, נביא ודיפלומט גדול כדי לראות ולהבין שקו־נגרס הזה כי הכל יהיה „כדאשתקד" וכפי הידיעות המיוטעות, שבאו בע־תונים מערב הקונגרס ומיו„ט. אשין שלו, ניכר כי ויצמן הוא ה„מאכער„ ושהכל נהיה בדברו...

ואעפ„י שהפועלים שלנו, כלו־מרש„ט, א ו מ ר י ם שהם מסתל־קים מהאכזקוטיבה — איני מאמין להם: החתול מואס בחמאה ושפרינצק במלון יוז, ממש כמו שויצמן „הסתלק„ מהנשיאות בקונגרס הי„ד בוינה וכש־נתקבל ברגע האחרון התלגרם מלונדון שאין הממשלה מרוצה מהתפטרותו עמד — כך מספרים עדי ראיה — לפני סוקולוב, שהקריא את התלגרם, והשעון בידו ואמר לו: הרי נתתי לכם זמן עשרה רגעים להחליט. ועד־שיו יש לכם עוד חמשה רגעים... ברור הדבר אצלי, רבותי, שכל הסתדרות יש לה המנהיג הראוי לה, שכדאי הוא לה, כי כמעט תמיד כעדר כן הרועה..

אלי' מכיר כ„כ היטב את קולידג' נשיא הרי„פובליקה באמריקה, ואולם תושב אנכי כי אם הגוי הזה אומר שאינו רוצה לשוב לבית הלבן הרי זה אמת, אבל אצלנו מסתלקים הפועלים מ ה א ח ר י ו ת של האכסקוטיבה אבל לא חלילה מהתקציבים שלהם ואפילו של אחרים. אצל השמאל שלנו: „דרוש וקבל שכר!" וגם: „פרוש וקבל שכר!„ ולא לחנם ותר אריאוזורוב על החנוך ועכשיו ישובו בודאי כל צירי החנוך מהקונגרס ברגל, חרב בב־